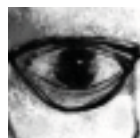

Jak sklidit vavříny

úvodník

V redakci visí rozsáhlé a vcelku zábavné poučení o tom, jak při psaní článků do Splav!u dodržovat český pravopis a respektovat jazykovou kulturu. Když jsem však začal přemýšlet nad tím, o čem bude tento úvodník, příliš mi nepomohlo. Dospěl jsem k názoru, že nelze začít u uvozovek, spojovníků ani dlouhých či krátkých tvarů sloves čtvrté třídy ve třetí osobě množného čísla. Daleko důležitější je zdánlivá maličkost, na niž zatím žádný návod nemáme: jak najít pro článek nosnou myšlenku. A protože ji při své práci potřebujeme jako prase drbání, pokusil jsem se přijít na to, jak trefit do černého – a nikoliv kozla.

Ta pravá myšlenka může člověka napadnout za každého počasí. Poté se k ní musí chovat jako v rukavičkách, aby mu neroztála jako jarní sníh a pak neprotekla mezi prsty, případně mu nezmlizela jako pára nad hrncem. Je nutné se jí držet, jako se klíště drží svého hostitele. Ať slunko zrovna vychází nebo zapadá, je dobré svěřit ji papíru a tak ji zachovat černou na bílém, i když, pravda, v dnešní době se můžeme vydat i jinou cestou. To ovšem neznamená, že se na takovou myšlenku člověk musí pořád dívat jen skrze růžové brýle. Naopak si možná nenadělá do bot, když si na ni důkladně posvítí. Pokud má něco v hlavě, často se za břicho popadá, ale až mu za pár hodin vyschne v hrdle, tak mu většinou sklapne.

Pokud tedy autor podrobí myšlenku zkoušce ohněm a dospěje k názoru, že si jí nespálí ruce, nesmí dostat bobky z toho, že chce něco vypustit z úst. K čemu je dlouhé chození kolem horké kaše? Raději rychle k jádru věci – ale zase nebyt rychlý jako průjem! Rozhodně je také vhodné zachovat si chladnou hlavu a nedělat z komára velblouda. Myšlenka by se neměla rozmnožit dělením, ale zůstat pěkně v kuse. Když poleze na světlo boží, neměl by se autor zrovna drbat levou rukou za pravým uchem. A jestliže myšlenka ustojí všechny tyto nástrahy, je hračka přestat si hrát na svém písěčku a uchýlit se pod ochranná křídla korektorů, kteří disponují ostrými zrakem a ochotně autorovi pomohou, aby snad nesklouzl na šikmou plochu jazykových nesprávností, a článek bude doveden ke zdárnému konci.

Milí čtenáři, snad se nám povede co nejlépe dodržovat uvedený postup. Pokud ne, budete velmi pravděpodobně na naše články koukat jako tele na nový vrata, případně z nich rovnou hodíte šavli a pošlete náš časopis do kytek.

František Martínek

komentáře

Radek Ocelák, 84.42.250.xxx, 7. 7. 2009, 03:28:15

Jako prdel na hrnec...

program

PROGRAM

09.00 sál spořitelny

PaedDr. Jana Vejvodová, CSc.:

E-learning ve výuce českého jazyka a literatury: mýty a realita

Přednáška

11.00 sál spořitelny

Prezentace nakladatelství Fraus

13.30 sál spořitelny

doc. PaedDr. Ladislava Lederbuchová, CSc.: **Interaktivní čítanka**

PhDr. Jana Černá: **Elektronická čítanka**

Mgr. Martin Kuneš: **Práce s interaktivní výukovou tabulí**

Semináře

16.00 Šrámkův dům

Karel Čapek: Válka s mloky

Poslech rozhlasové hry

17.00 zahrada Šrámkova domu

Pavel Göbl

Autorské čtení

19.30 Městské divadlo

Dea Loher: Tetování

Činoherní studio Ústí nad Labem.

Režie Natálie Deáková a Vladimír

Čepek. Vstupné 80,- Kč

22.00 zahrada Šrámkova domu

(Městské divadlo)

EKG speciál: O lásce a ráji

Literárně-hudební revue Igora Malijevského a Jaroslava Rudiše.

22.00 Šrámkův dům

Zvětšenina

Projekce filmového klubu

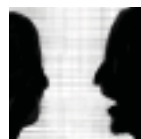
JÍDELNÍČEK

8.00–9.00 snídaně: máslo, med, houska, čaj

11.30–13.00 oběd: vepřová kýta po selsku, bramborové knedlíky, špenát dušený

17.30–19.00 večeře: bramborový guláš, chléb

A čo to je ten e-learning?

rozhovor

S Janou Vejvodovou sme sa stretli pred dvoma rokmi v rýchliku z Tatier do Prahy. Ona cestovala z konferencie o e-learningu ICE-TA 2007 v Starej Lesnej v povznesenej nála-de vyvolanej ocenením jej kurzu o metodi-ke autorskej práce pri tvorbe on-line kurzu. Ja som cestovala do Prahy začať nový život.

Počas 9hodinovej cesty sme si všeličo porozprávali. Nová príležitosť na rozhovor sa naskytla v cukrárni na námestí Sobotky.

Ako si sa vlastne od českého jazyka a literatúry, čo je tvoj pôvodný študijný odbor, k e-learningu dostala? Bola to náhoda?

Ne, nebylo to náhodné, oslovila mě naše prorektorka, když hledali metodika pro nově vznikající formu vzdělávání. To bylo v roce 2002 v úplných počátcích e-learningu.

Ako v súčasnosti kombinuješ svoje pôsobenie na katedre českého jazyka a literatury a úlohu meto- dičky v Centre počítačovej podpory vzdelávania? Využíváš e-learning vo svojich disciplínach?

Ano, to je úplně ideální. V kombinované formě studia učitelství pro 1. stupeň ZŠ využívám e-learning ve výuce didaktiky českého jazyka.

Spomínala si, že sa v súčasnosti venuješ výuke pre autorov a tutorov on-line kurzov. Ako takéto kurzy pre učiteľov vyzerajú?

Pro učitele připravujeme přednášky, semináře, workshopy i on-line kurzy. Většinou absolvují e-learningový kurz o e-learningu. Využívám didaktický princip „learning by doing“. Účastníci kurzu se učí tím, že v průběhu kurzu vytvářejí ucelenou část kurzu pro výuku své disciplíny. Tu pak v závěrečném tutoriálu prezentují.

Akým spôsobom sa tutor zapája do vedenia on-line kurzov? Predstavovala som si, že pri väčšine e-learningových kurzov komunikuje študent len s počítačom.

To, o čem mluvíš, jsou tzv. netutorované kurzy. Podle mého názoru přinesly tyto kurzy velké zklamání, protože jejich efektivita není vysoká. E-learning je účinnější, když je přítomen kvalitní učitel. Učitel zastává čtyři základní role: roli pedagogickou, řídicí, sociální a technickou. Rozdává úkoly, plánuje práci, vytváří uvolněnou atmosféru, která vede k interakci a zapojení studentů, buduje skupiny, protože důležitým rysem e-learningu je skupinová práce, moderuje diskusní fóra. Tutor kurzu musí zabezpečit, aby student neměl pocit izolovanosti. E-learning má vlastní didaktické přístupy, i když většina požadavků na učitele je stejná jako při výuce klasické.

V čom sa požiadavky na tutora on-line kurzu líšia od požiadaviek na klasického učiteľa?

On-line komunikace je pouze písemná. Nemáme k dis-

pozici nonverbální prostředky. Komunikace dále závisí na formách e-learningu. Ten může být asynchronní, výuka pak neprobíhá ve stejném čase a na stejném místě, nebo synchronní, jako jsou videokonference a virtuální třídy. Lidé se sice nevidí, ale mohou pracovat na společně sdílené tabuli, slyší výklad učitele, je tam sada nástrojů, které umožňují on-line spolupráci. V českém prostředí však virtuální třídy nejsou ještě tak obvyklé.

Aký je vztah mezi autorem kurzu a jeho tuteorem? Ide vždy o tú istú osobu?

Většinou je to tak, že autor on-line kurzu je současně i tuteorem kurzu, ale je možné, že autor vytvoří kurz a podle toho pak učí víc učitelů. V tomto případě je ale velmi důležité, aby autor vypracoval velice podrobné pokyny pro tutory týkající se toho, jak hodnotit úkoly, jak přistupovat k řízení práce a podobně.

Virtuálne triedy, videokonferencie... to zaváňa množstvom technických problémov.

Na začátku, když e-learning vznikal, se na konferencích hodně řešily problémy technického charakteru: jaké prostředí a jaký nejlepší learning management system zvolit, v současné době se naštěstí řeší již spíše pedagogické aspekty. V tom vidím výrazný posun dobrým směrem.

Musí si učiteľ, ktorý chce viesť kurzy e-learningu, osvojiť všetky technické zručnosti, ktoré sú potrebné k vytvoreniu on-line kurzu?

K vytváření on-line kurzů jsou už v současnosti k dispozici aplikace, které umožňují i učitelům, kteří nejsou odborníky v oblasti informačních technologií, napsat e-learningový kurz. Těmto nástrojům se říká autorské nástroje a některé systémy jako třeba Moodle je mají zabudované v sobě. To, co učitelé nebudou umět udělat, jsou třeba flashové animace. Pak je důležité umět odborníkovi, který je bude vytvářet, přesně jednotlivé kroky popsat. Proto kurzy, které jsou nejvíc multimediálně na úrovni, jsou většinou výsledkem grantového projektu, na kterém spolupracuje tým lidí. V současnosti existuje několik on-line knihoven volně sdílitelných objektů, to jsou například animace, simulace, videokázky, audionahrávky a celé e-learningové kurzy. Takových repositorií je několik a je moc důležité, aby člověk nezačal vytvářet něco, co už někdo vytvořil a dal k dispozici. Většinou jsou tyto zdroje v angličtině, ale mohou sloužit alespoň jako inspirace.

Vieš o nejakej škole, ktorá by celý svoj výukový program realizovala prostriedkami e-learningu?

Ne. E-learning se využívá v distančním vzdělávání a kombinovaných formách výuky. Ukazuje se, že velmi účinný je model „blended learningu“. Je to smíšená výuka: část probíhá tradičně v učebnách, část pak on-line formou. E-learning se využívá jako doplňková forma výuky i na středních a základních školách. Může sloužit jako podpora běžné výuky, komplexní podpora školských projektů, podpora dálkového nadstavbového studia, vzdělávání nadaných žáků, handicapovaných žáků apod. Learning management system je pro-

středí, ve kterém se uskutečňuje výuka; studenti v něm mají učební materiály v textové i multimediální podobě. Učitelé zde také zadávají studentům úkoly, ti je odevzdávají v elektronické podobě a učitel je může buď oznámkovat, nebo slovně ohodnotit, mohou tam být testy i diskusní fóra pro asynchronní komunikaci mezi studentem a učitelem i mezi studenty navzájem nebo chat pro komunikaci synchronní a mnoho dalších funkcionalit.

V čom vidíš najväčšie výhody e-learningu? Internet je plný hesiel o tom, aká rýchla, lacná a efektívna je e-learningová výuka.

E-learning nešetří peníze ani čas. To patří k mýtům, o kterých budu mluvit v dnešní přednášce. Jeho výhoda je ve vysoké individualizaci studia. Každý student má odlišné studijní předpoklady a studijní styly. Prostřednictvím e-learningu se často lépe projevují studenti, kteří mají problém vyjádřit se veřejně v semináři nebo vyučovací hodině před svými spolužáky, ale písemně se dokáží perfektně zapojit. Obrovskou výhodou e-learningu je používání multimedií, protože člověk může vnímat látku nejenom z textů, ale i z grafiky statické a dynamické a také z audionahrávek. Velkou výhodou oproti knižním výukovým materiálům je i snadná aktualizace.

Myslíš, že je e-learning vhodnou výukovou formou pre každého učiteľa?

Autorovi nebo tuteorovi e-learningového kurzu stačí standardní počítačová gramotnost. Výhodou je ale jistá závislost na informačních technologiích a puzení zapínat počítač i v jednu v noci...

Milena Fridmanová

Dílny vykreslené Pastelkou

recenze

Chtěli jste si ze Sobotky odvézt své vlastní potištěné tričko, vytvářet originální obrázky žehličkou, vyzvědět, co je to pentaton, nebo si udělat z PET láhve loutku? Šanci jste měli teď a budete ji mít zase za rok. Tvůrčí dílny Šrámkovy Sobotky se včera rozrostly o jednu velmi specifickou. A vlastně ne o jednu, ale hned o čtyři, a vlastně ne letos, ale loni...

Takže znovu a jinak. Redaktoři časopisu Pastelka pod vedením Miroslava Jaloveckého a ředitelka místní mateřské školy Veronika Macourová uspořádali pro Sobotku plnou (festivalových) předškoláků a rodičů ojedinelý projekt workshopů zaměřených na práci právě s nejmenšími dětmi. Zatímco loni byl projekt zacílen pouze na učitelky mateřských škol, letos se oba pořadatelé rozhodli otevřít jej veřejnosti a zpřístupnit obsah rodičům i dětem. A to ve čtyřech dílnách – výtvarné, hudebně-dramaticko-literární, prostorové a v dílně pro cvičení s padákem.

Dílnu výtvarnou, která měla švih a spád, vedly Renaty Nováková a Klíčová a návštěvníkům workshopu nabídly prá-

ci s barvami na sítotisk (potiskování triček) a zažehlování porůznu nanesených vrstev obyčejných voskovek na papír. V druhé dílně s poněkud obłudným názvem „hudebně-dramaticko-literární aktivity“ nešlo Evě Hurdové o nic jiného než o básničky a písničky spojené s rytmizací a pohybem – vtipné, lehké a zábavné nejen pro děti – stejně jako u cvičení s padákem, což byla další dílna paní Hurdové. Prostorové vytváření Emilie Šašinkové bylo velmi podobné výtvarné dílně, s tím rozdílem, že výsledný produkt nebyl obrázek, ale model (třeba loutka čerta z obyčejné PET lahve).

Pro mě velmi příjemné a tvůrčí dopoledne, kde jsem nemusela dlouze hloubat nad smyslem textu, přesně formulovat své myšlenky a, proboha, něco si myslet. Prostě jsem si užila pohyb a barvy a pustila si fantazii na špacír, krásně si oddechla a načerpala pro svou práci spousty nápadů. A věřím, že stejně na tom bylo i těch nějakých padesát dalších účastníků akce Pastelky. Bylo jen škoda, že některé dílny (např. prostorové vytváření) nebyly lépe strukturované, že na spoustu nápadů zbylo málo času, a některé tak dle mého soudu nedostaly takový prostor, jaký si zasloužily. Ale i tak velký dík, všem.

P. S.: Pokud nevíte, co je časopis Pastelka, zajděte se podívat do místní knihovny. A když už tam budete, tak se můžete podívat na vystavené výtvarné práce dětí z Litoměřic, Sobotky, Jičína, Prahy a Markvartic. A komu se nechce až do knihovny, ať si pořádně prohlédne náměští; schválně, jestli poznáte, co tam namalovaly děti.

Hana Zobačová

Cvičení s padákem v dílně Evy Hurdové

Nablízku knihovně žijem

recenze

„Je to tak těžké, psát večír o ranním programu, tuze těžké...“

Lukáš Novosad: *Šrámek letí do Afriky na kolenou*

Úroveň včerejší přednášky mgr. Jana Lukavce poznamenal nejprve výpadek webového připojení, posléze absence počítačové produkce, pak projíždějící těžká zemědělská technika, nakonec nejvíc ale odchod profesora Fetterse sotva v začátku přednášky. Ten byl silným vyjádřením mnou několikrát zaslechnutého ostychu starších před letošním tématem. Přitom – soudě podle včera vyslechnutého – není myslím čeho se bát.

Přednáška nazvaná jednoduše *Knihovna 21. století* slibovala sice výhled do budoucnosti, ale kvůli off-linovému režimu internetu byla příjemně staromilská: přednášející své poznámky četl z papíru, sytil posluchače jmény a citacemi z různých pramenů a výčtem recenzí na odbornou literaturu, již recenzoval na serveru iLiteratura.cz. Shrnout základní body přednášky lze takto: v čase informatické společnosti se z knihovníků stávají průvodci po vědění či vládci dat rozhodující o tom, která data budou podstatná a která se ztratí v zapomnění. Knihovník se tak stává jakýmsi stínovým autorem či cenzorem informací.

Knihovníkova pozice však záviděníhodná není. Kupříkladu v Národní knihovně se měsíčně katalogizuje padesát až sto nových hesel. U nich vyvstává otázka, jak je vytvořit, aby byla ideální. Pohříchu už Lukavec nezmínil, kdo jsou lidé, kteří tato hesla vytvářejí, a jakou k tomu mají kvalifikaci. Při absenci ukázek (věčně zatracení tomu, kdo může za vypnutý router!) se celá přednáška stala vlastně sledem anekdot ze světa knihovnictví – jestlipak víte, ve které knihovně vám změří kalorie spálené za dobu, kterou jste tam strávili? Pokud bych v té knihovně žil, asi bych tuto informaci uživil, ale jinak mi její smysl uchází. Užitečným přesahem může být snad informace o tom, že knihovny se ve svém počínání zaměřují na větší interaktivnost, tj. že jejich budoucnost je spojena s tím, zda a jaké služby, dnes fungující samostatně pod různými aplikacemi, se v blízké budoucnosti propojí. To je ale problém k řešení na celém uživatelském internetu, nesusouvisí pouze s knihovnictvím.

A když už jsme na festivalu češtiny, velmi podnětný byl postřeh o jazyce elektronických knihoven (či kyberprostoru, jak komu libo), používajících terminologii prostoru: přicházíme na rozcestník, sledujeme návštěvnost nebo vstupujeme do portálu.

Lukáš Novosad

Stejně nás jednou všechny zavřou

recenze

Včera odpoledne jsme měli možnost navštívit první z letošních soboteckých seminářů. Odbornice na autorské právo Kateřina Slušná zájemcům představila některé aspekty autorského práva v prostředí internetu i mimo něj, jeho současné proměny a hlavně možnosti otevřené licence Creative Commons.

Přes určité výhrady musím hned na začátku říci, že program považuji za zdařilý a věřím, že i ostatní účastníci z řad pedagogů a studentů s ním byli spokojeni.

Seminář měl dvě výrazně rozdílné části: první byla spíše přednáškou, druhá živou debatou, v níž se rychle střídaly otázky, odpovědi i dílčí témata. Myslím si, že první část byla pro řadu návštěvníků, kteří nejsou v dané tematické dostatečně zblhlí, poměrně náročná. Bylo to dáno zejména tím, že přednášející neslevila z jazykových prostředků, které je zvyklá při své práci používat, ale které mohou pro běžné smrtníky znamenat překážku v porozumění. Několik lidí se během programu dokonce rozhodlo odejít, ale i poté se seminář těšil příjemně vysoké účasti.

Ti, kteří zůstali, se dozvěděli mimo jiné to, že na internetu jsme všichni téměř pořád účastníky licenční smlouvy, buď jako poskytovatelé informací, pokud například píšeme na diskusní fóra nebo na blogy, nebo jako jejich příjemci. Je tedy důležité si uvědomit, že ne všechny informace, které „najdeme na internetu“, je možné jen tak používat. V tomto jsou otevřené licence typu Creative Commons velkým krokem kupředu, zejména v tom, že je velice snadné začít je používat pro informace, které člověk na internetu (ale nejen tam) publikuje.

Druhá část byla divácky mnohem vděčnější. Pokládáné dotazy se týkaly v drtivé většině praktických důsledků autorských práv, tedy například toho, zda může pedagog zveřejňovat cizí texty a další materiály v rámci své výuky (může, pokud je to v rozsahu potřebném pro výuku), nebo toho, jaké výjimky platí v případě zdravotně postižených lidí, například nevidomých. Dozvěděli jsme se také to, že pokud redaktor ukradne text autorovi, tedy autora neuvede nebo za text nezaplatí, mohl by být souzen o poměrně vysoké částky. Došlo i na otázku odkazování na odkaz zveřejněný někým jiným, např. na serveru typu YouTube. Pokud na svých stránkách zveřejníme odkaz na obsah publikovaný nelegálně a nedokážeme, že jsme o jeho nelegálním původu nevěděli, dopouštíme se vlastně stejného trestného činu jako ten, kdo takový obsah nahrál na veřejnou stránku původně.

My jsme se ze semináře poučili a přihlásili Splav! k licenci Creative Commons. Stejně tak jsme se pokusili přidat do časopisu formulaci definující, jak jsou ošetřena autorská práva v případě, že nám do redakce někdo zašle příspěvek. Doufejme, že jsme tím definitivně odstranili poslední překážky, které mohly účastníkům festivalu bránit v aktivnějším přispívání.

Vít Prokopius

Otevření lapidária Šolcova statku

recenze

Jako studentka dějin umění zrovna procházející redakcí jsem dostala za úkol napsat článek o vernisáži v maštali Šolcova statku. Dostala jsem se tak do poněkud absurdní situace: psát o něčem, o čem ví více i kočka, kterou jsem cestou na vernisáž potkala. Proto jsem se rozhodla načerpat informace od těch, kteří jsou svými životy s historií Sobotky provázáni.

S vědomím, že si místní nazítrí přečtou „novinky“, které mi den předtím sami sdělili, získala absurdnost mého úkolu další netušený rozměr. „Je to úžasné, to splnění otcovského slibu a ten prostor tady, to je nádhera,“ spustila vzletnými slovy postarší paní, které jsem se zeptala na dojmy z výstavy. Jan Samšiňák přeměněním maštale na lapidárium skutečně dovršil otcův sen: zřídit na Šolcově statku soukromou galerii výtvarného umění.

Bíle omítnuté stropy prozařují prostor nízké kamenné stavby, která by jinak působila možná poněkud stísněně. Prostá klenutá místnost renovací prokoukla a stala se prostorem ideálním k pořádání komorních výstav, jako například právě výstavy díla Petra Kavana. Ten v maštali vystavil jak lipové sochy z osmdesátých let, tak i novější tvorbu – kamenné sochy z černé žuly, minimalisticky doplněné bronzem.

„No to byste musela znát ten jeho vývoj,“ přitočila se ke mně jiná paní, „on dělal nejdřív hodně ze dřeva tady v Malý Lhotě a pak odjel do Indie, kde se dal na kámen.“ Zatímco jednoduché tvary pozdějších kamenných plastik jsou skrze prazákladní symboly snadno čitelné, rané sochy jsou charakteristické svou dvojznačností: veselost a naivita v nich hraničí s ukrutností a hroživou grimasou. Pro lipové „domácí“ sochy i kamenná díla vytvořená v Indii je ovšem charakteristická výtvarná zkratka, typická především pro lidovou tvorbu.

Pro místní obyvatele a dlouhodobé návštěvníky festivalu měla výstava především citový význam, kterému jsem ovšem podlehla docela ráda, když jsem si při pohledu do stinného zákoutí v zahradě vybavila, že jsem si v šesti letech nechala nakreslit od starého pana Samšiňáka do památníku obřího mravence. Skromná galerie uprostřed překrásné, barokem prochnuté krajiny otevírá možnost k realizaci výstav, v nichž umělecké dílo bude v dialogu s výjimečným charakterem místa.

Eliška Koryntová

komentáře

Tereza Botlíková, 84.42.250.xxx, 6. 7. 2009, 21:45:01

Co dělá výstava jménem „Dřevěné sochy“ ve výstavním prostoru nazvaném lapidárium?

Jan Puc, 84.42.250.xxx, 6. 7. 2009, 23:21:17

A nebylo by lepší udělat z tý maštale vinnej sklípek?

Vykloubení a otvírání

recenze

Poezii Miloslava Topinky (1945), který od šedesátých let zatím publikoval pouhé tři (zato hutné a oceňované) sbírky, znám již dlouho, ale teprve včera na zahradě Šrámkova domu jsem měla možnost slyšet ji recitovanou samotným autorem. Miloslav Topinka přednesl vybrané texty ze sbírek *Kryší hnízdo* (1971) a *Trhlina* (2000), které představují dvě různé polohy jeho tvorby. Jako první přečetl básně z *Kryšího hnízda*, které je založeno na téže poetice jako sbírka předchozí, *Utopír* (1969). Hledám-li v českém kontextu básníka, k jehož tvorbě bych Topinkovu ranou tvorbu ze šedesátých a sedmdesátých let připodobnila, napadá mě Karel Šiktanc. Inspirována jedním veršem z *Kryšího hnízda* bych ji nazvala „řečí vymknutou z kloubu“. Oba autory totiž spojuje práce s jazykem spočívající ve vytváření neologismů (a to jak lexikálních: „kryška“, „rozjinde“, tak syntaktických: „kde kam spíš“) a hláskové instrumentaci („klohní v ohni kucmoch“). Tyto prostředky čtenáře konfrontují s neuchopitelným významem a smyslovostí řeči, takže je vnímána zpola jako verbální sdělení a zpola jako hudba. Topinkovo čtení textů z *Kryšího hnízda* tento rozměr jeho poezie posílilo. Nesrozumitelně pronesená slova a nejasná syntax (např. „zebe leze“, kde „zebe“ může být chápáno i jako podmět) podmíněná posluchačovou neznalostí interpunkce a konců veršů umocnily v Topinkově poezii její charakter hudebního zařikávání. Vzpomněla jsem si při tom na tvorbu Josefa Váchala, který své texty záměrně tiskl technikou dřevořezu, aby jejich sdělení nebylo čtenáři snadno přístupné – rozpité litery tisknuté z měkkého dřeva nechávají stejný prostor pro čtenářovu-posluchačovu představivost jako zamumlaná básníková slova.

Poetiku sbírky *Trhlina*, představující druhou polohu Topinkovy poezie, bych tentokrát spolu s básníkem nazvala „otvíráním prázdna“. Vzhledem k předchozím sbírkám je posunem od sluchovosti k vizualitě. Sám Miloslav Topinka se hlásí k rimbaudovské koncepci „vidoucího“ básníka, toho, který v touze za novým viděním jde až na hranici jazyka; Arthurovi Rimbaudovi dokonce věnoval životopisnou knihu *Vedle mne jste všichni jenom básníci* (1995). Samotná sbírka kromě textů obsahuje barevné obrázky, průhledné papíry a průřezy, které vyzývají k prostorové imaginaci. Verše rozvíjejí vnímání prostoru zrakem, který splývá s jinými smysly, například hmatem či chutí. Lyrický subjekt se v prostoru zaměřuje na světlo a tmu, přičemž dochází ke zhmotňování nehmotného: „ranní husté světlo teče po jazyku medově“, „prsty rozhrnují tmu“. Ve své názornosti jsou tyto příklady představově uchopitelné lépe než hrátky se slovy založené na zvukovosti, objevující se v předchozích sbírkách. Posun od první sbírky ke druhé se odrazil i v básníkově přednesu, který se stal srozumitelným.

Na závěr se podělím o svůj osobní zážitek. V určitém okamžiku se mi zdálo, jako by rozum utichl, přestal se ptát, proč je toto řečeno takto a ne jinak, a jako bych všemi smysly vnímala novou skutečnost – jako by se ze slov stala „žitá zkušenost“, to, k čemu poezie podle Miloslava Topinky člověka otvírá.

Lucie Koryntová

BitTorrent: Příběh o technice a právu

internety

Kdyby z internetu nebylo možné stahovat, stěžil by měl tolik uživatelů. Kdyby z internetu nebylo možné stahovat, nepochybně by se prodalo o slušnou řádku přenosných harddisků méně. A konečně, kdyby z internetu nebylo možné stahovat, neporušovala by většina mladých lidí platné právo.

Za to, že je dnes možné stahovat neuvěřitelné množství filmů, hudby a softwaru, včetně počítačových her, celkem bez rizika trestního postihu, vdčíme mimo jiné technologii sdílení informací nazvané BitTorrent. Tzv. torrenty znamenaly průlom ve způsobu šíření informací.

Většinový model komunikace spočívá v tom, že se uživatel („klient“ či „peer“) připojí pomocí svého počítače na některý z centrálních uzlů, kde jsou požadované informace uloženy („server“). Tímto způsobem si můžete např. stáhnout e-mail nebo zobrazit webovou stránku se Splav!em. Technické možnosti serverů nejsou neomezené, proto pokud se ve stejný čas připojí uživatelů příliš, rychlost připojení pro každého z nich klesá a občas se taky může stát, že namísto toho, co hledáte, dostanete jen doporučení, abyste to zkusili později. Když se volil slovenský prezident, na server s aktuálními výsledky sčítání hlasů se dostali jen ti nejtrpělivější. Pět milionů Slováků bylo příliš i na ten nejlepší server.

Torrenty fungují jinak. Požadovaná informace se totiž nenachází v jednom centrálním uzlu, ke kterému by se ostatní připojovali, nýbrž na některém z mnoha propojených uživatelských počítačů. Server pouze koordinuje komunikaci mezi jednotlivými klienty, kteří jsou k sobě připojeni přímo (tzv. „peer-to-peer“, zkráceně P2P). Aby nedocházelo k přetížení koncového počítače, který obsahuje informaci požadovanou ostatními, je toto schéma doplněno o geniální trik: každý uživatel, který stahuje, zároveň také nabízí, co již stáhl. Ostatní proto nemusejí nasávat přímo ze zdroje, jako tomu bylo při komunikaci „peer-to-server“. Jejich software průběžně vyhledává uživatele, kteří začali stahovat dříve nebo stahují rychleji, a mohou proto data také nabízet. To se vyplatí především při stahování velkých souborů, např. filmů. Další výhodou je, že klienti takto stahují z několika různých zdrojů, takže nejsou závislí na možných výpadcích jediného serveru.

Obecně tedy platí, že čím více lidí je do hry zapojeno, tím rychleji dostanou, co chtějí.

V důsledku toho fungují P2P sítě na principu solidarity: Uživatel nabízí vše, co již stáhl, po celou dobu stahování. Navíc, když stahování skončí, může dál fungovat jako zdroj stažených dat pro ostatní. Každý software na obsluhu torrentů měří poměr mezi staženými a odeslanými daty a slušností je nabízet tak dlouho, než si ostatní stáhnou alespoň tolik, co já sám.

Jednoduchý příklad: Začnu stahovat album písniček. Na začátku nemám nic, proto mě software připojí nejenom k těm, kteří již album mají celé, ale i k těm, kteří mají alespoň něco. Po chvíli, když jsem stáhl řekněme jednu či dvě písničky, už se na mě automaticky připojují další, kteří jich mají méně. Když mám album celé, nechám počítač zapnutý přes noc, aby se k němu ostatní mohli dostat.¹

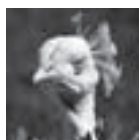
Obě technická řešení, peer-to-peer a peer-to-server, s sebou nesou rozdílné právní důsledky. České zákony jsou překvapivě vstřícné. *Stahování* softwaru je sice nezákonné, stahování filmů a hudby pro vlastní potřebu již nikoli. *Nabízení* čehokoli, co jsem sám nevyrobil, je pochopitelně bez svolení autora zakázáno zcela. Co z toho vyplývá? Jestliže si kopírujete půjčená CD, stahujete hudbu či filmy ze serveru, neděláte nic nelegálního. Pokud to samé děláte v P2P síti, pak už ano. Solidarita, na které jsou P2P sítě vybudovány, tak z právního hlediska znamená jejich největší slabinu.

Proč tedy ke stahování používat torrenty a nestahovat hudbu či filmy z klasických serverů? I to je samozřejmě možné. Ale aby se servery nestaly snadným terčem pro nejbližšího udavače, naučili se jejich majitelé zavírat oči před obsahem, který na ně uživatelé nahrávají. Tak se na nich sice nacházejí nelegální data, ovšem bez souhlasu majitelů a bez centrální databáze s vyhledáváním. V praxi je pak někdy těžké najít konkrétní adresu, kde se hledané soubory nacházejí, a uživatel je odkázán na prohledávání blogů a fór roztroušených po internetu. Naopak role serverů v P2P spočívá právě v koordinaci klientů, aniž by přitom samy nabízely, co klienti stahují. Proto je nelze postihnout podle práva.

Celkově vzato tedy P2P síť zbavuje majitele serveru právní odpovědnosti a přenáší ji na koncové uživatele. Ovšem těch jsou miliony a jejich propojení nemá žádné stabilní centrální uzly, proto jsou faktické možnosti, jak proti nim zasáhnout, velmi omezené. A omezená vymahatelnost práva vede přirozeně k jeho masovému ignorování.

Nelly Pelc
Vostrá

Jan Puc

¹ Názorně je princip fungování torrentů vysvětlen na české wikipedii: <http://cs.wikipedia.org/wiki/BitTorrent>.

Slovenčina – najťažší jazyk na svete

hoax

27. septembra sa v Paríži konalo konzorcium jazykovedcov s celého sveta. Po ôsmich rokoch bádania, skúmania a študovania vydali rubriku desiatich najťažších a najľahších jazykov na tejto planéte. Do úvahy sa bral vývoj jazyka, úprava pravopisu, štýl písma, znaky, reč, história jazyka a gramatika jazyka.

Ústav jazykovedcov ktorý sídli v Berlíne začal so skúmaním jazykov ktorými sa hovorí po celom svete, nielen tými najrozšírenejšími ale všetkými jazykmi. Na svete je okolo 7832 jazykov. Každý týždeň zaniknú dva jazyky a vytvoria sa ďalšie dva až tri nové. Skôr než prejdem k tým desiatim jazykom spomeniem desať najľahších jazykov na svete:

10. mongolčina
09. aramejščina
08. gréččina
07. nórština
06. taliančina
05. rumunčina
04. chorvátčina
03. bulharčina
02. angliččina

01. najľahší jazyk na svete ktorým hovorí vyše 300 miliónov ľudí na celom svete je španielština.

Desať najťažších jazykov na tejto planéte:

10. nemčina
09. francúzština
08. čínština
07. japončina
06. jazyk oboch Kórei je rovnaký, takže kórejščina
05. perzština
04. arabčina
03. fínština
02. maďarčina

01. najťažším jazykom akým sa hovorí na tejto planéte je Slovenčina.

A to pre jej gramatickú štruktúru a „mobilitu slov a slovných spojení“ ako jediný jazyk sveta má slovenčina 7 pádov (Nominatív, Genitív, Datív, Akuzatív, Lokál, Inštrumentál a Vokatív), ďalej vybrané slová, a hlavne mäkké a tvrdé „i, y“, skloňovanie prídavných mien a slovíes, v podstate sa v slovenskom jazyku skloňujú takmer všetky slová.

Špecifiku tvoria slovesá. V slovenčine je sloveso ohybné. Ohýbanie slovíes sa nazýva časovanie.

Ako jeden z piatich jazykov máme tri rody: mužský, ženský a stredný.

A ako jediný jazyk sveta má vzory prídavných mien, dvojhlásky a spodobovanie, toto nenájdete už v žiadnom inom

jazyku na tejto planéte. Toto je len tak na okraj čo sa týka gramatiky slovenského jazyka. Jej gramatika je tak komplikovaná, že akémukoľvek cudzincovi by podľa prepočtov trvalo až 12 rokov kým by sa naučil kompletnú gramatiku a to nehovorím o variabilite slov, viet a slovných spojení vo vetách. Kompletnú gramatiku slovenského jazyka nevie ani jeden jediný človek, preto ju študujú a pripravujú tími vedcov a jazykovedcov, pretože je tak obsiahla a povedal by som, že v niektorých prípadoch až extrémne náročná nato, aby ju bol schopný poňať jeden človek. Slovenský jazyk má presne 465 gramatických výnimiek aj to dokazuje jeho komplikovanosť. Pravidlá slovenského pravopisu prichádzajú len veľmi málo s nejakými úpravami alebo novými pravidlami gramatiky, ale cez to všetko ide o jazyk, ktorý nemá vo svete obdobu, čo sa týka náročnosti na učenie, písanie, počúvanie, hovorenie a čítanie.

Záujem o slovenský jazyk každým dňom rastie ale len málo komu sa podarí dosiahnuť to čomu mi jazykovedci hovoríme: rozprávať čisto spisovne. Náš jazyk je krásny, melodický a preto nemáme problém porozumieť aj ruštine, poľštine, češtine, a iným slovanským jazykom. Ak sa chce cudzinec naučiť písať, čítať, počúvať a hlavne hovoriť po slovensky aspoň tak ako jednoduchý človek, tak v zahraničí sa náš jazyk nenaučí a to platí aj pre nás. Cudzinci ak chcú musia prísť k nám a mi ak sa chceme naučiť inú reč musíme ísť do krajiny kde sa hovorí tou rečou ktorú sa učíme.

Mali by sme byť hrdí nato, že rozprávame najťažším jazykom, aký kedy vôbec vznikol, lebo ťažší jazyk už nie je. Jeho gramatická štruktúra je tak komplikovaná, tak prepracovaná do detailov, že s takou dokonalosťou prepracovania sa nestretáme ani v maďarčine, pre mnohých z nás je práve maďarský jazyk ten najťažší, ale to isté tvrdia Maďari o našom jazyku, len s tým rozdielom, že oni sa nemýlia.

S pozdravom prof. Doc. Vladimír Trnka

Orgán Jazykovedného ústavu L. Štúra SAV, Jazykového odboru Matice slovenskej a Ústrednej jazykovej rady MK SR

Měl tu někdo okno?

Hledá se majitel okna, použitého hermélínu a tří kelímků od piva.

Znamená avantgarda vždy jen kritiku?

reakce

Po přečtení některých kritik ve věstníku zvaném Splav mě lehce zamrazilo. Zejména nad články týkajícími se představení Královéhradeckého divadla, které přijelo v sobotu ochotně na záskok a předvedlo dle mého názoru velice sdělné a slušné představení, jemuž by se sice dalo leccos vytknout, ale je to v kompetenci věstníku, podotýkám věstníku Splav??? Jakým právem si autoři troufnou tvrdit, že herečky necítí podobně jako ve hře Šatna? ??? Co o jejich životě vědí? Určitě méně než autor Arnošt Goldflam. Divadlo sem přijelo na záskok a bylo zde doslova odrbáno. To je přinejmenším nevděčné, ba přímo sprosté. Nehledě na to, že odborné kritiky na tuto inscenaci byly už dávno napsány. Autoři článků si navíc pletou kritiku scénáře, jeho údajnou nevěrohodnost, s herečkými výkony. Stírají to jedním hadrem. Omytí hlavy neunikla ani nedělní večerní poetická kreace divadla Skutr, kterou považuji za originální, nápaditou a zdařilou.

Píši pro Deníky o kultuře a o novinách leccos vím. Na festivalu jsem jako řadový člen, ale nedalo mi to a musela jsem reagovat. Věstník by měl zvěstovat, ne být za každou cenu „proti všem“. V tom má být ta avantgarda? Jestli se zde cvičí budoucí pracovníci divadelní kritiky, měli by to s ohledem na etiku zkusit raději na někom jiném. To samé si myslím o prezentování neoceněných autorů. Zvěstujte, informujte, shánějte zajímavosti. Ale prosím s novinářskou etikou.

Olga Fikrlová

komentáře

Ondřej Šmejkal, 84.42.250.xxx, 6. 7. 2009, 11:30:48

Vážená paní Fikrlová,

velmi děkujeme za reakci. Za prvé proto, že považujeme každou reakci za cennou. Názory na divadla se nám často velmi liší i uvnitř v redakci. Je tedy samozřejmé, že se neshodneme s každým ani navenek. Je vždy lepší, když se tyto neshody ventilují veřejně, než když se jen někde stranou tiše reptá.

Za druhé – a vlastně především – proto, že jste ve svém textu otevřela i principiální téma úlohy Splav!u na festivalu.

Asi to konečně musíme říct na rovinu: přes ono zavádějící V v akronymu Splav! nebyl, není a nebude pouhým festivalovým věstníkem. Pokud tak byl někdy vnímán, považujeme to za svou chybu. Šrámkova Sobotka se totiž, dle našeho názoru, pouhým věstníkem odbýt nedá. Proto se tu už jedenáctým rokem snažíme o víc. O jednotlivostech se dá (musí) diskutovat, ale rámeček zůstane neměnný. Věstník není naše cesta.

Živá Malá smrt

reakce

Na *Malou smrt* jsem do zahrady k Parmigginimu šel bez konkrétního očekávání, bez znalosti terénu a ve spěchu. Soudobou českou scénou pohybového divadla znám spíše podle názvů než podle vlastních výkonů, představení a performancí a mé dosavadní reference o autorech, působících především v pražském Divadle Archa, byly nekonzistentní.

Pro diváka zvyklého na tradiční formy divadla, tolik tradiční především ve šrámkovském prostředí a pojetí, může být výrazivo, kterým s ním komunikoval šestičlenný soubor, zpočátku obtížně uchopitelné. Dějové linky se často vyjadřují pouze v náznacích a symbolech, text neexistuje, emoce se sdělují jinak, významnou roli hraje hudba či zvukové stopy, ledaskdo může být šokován či popuzen otevřeností v pohybovém vyjádření. To však už dávno není v tomto oboru ve světě nic neobvyklého a naše divadelní seskupení za světem nepokulhávají. Divák neznalý věci pak musí být schopen takovou komunikaci přijmout, odhodit navykklé mantinely svého divadelního vnímání a otevřít se, a pokud si dovolí takové přeladění, nic mu nebrání vnímat divadlo hovořící jiným jazykem, navíc získá velmi široké pole vlastní interpretace.

Malá smrt mě příjemně překvapila. Využila promyšlené přírodní scénografie poskytnuté zahradou, která díky výtečnému nápadu se svíčkami u pat stromů získala působivou hloubku umocňující některé dějové momenty. Představení samo pak několikrát oscilovalo na hraně žánru site-specific, našinci mnohdy teprve objeňovaného. Musím se zmínit i o dobrém pohybovém podání zejména ženské části šestičlenného souboru performerů, nebo, chcete-li, herců a tanečníků. Uznávám však, že zážitek je těžko sdělitelný, a proto se omezím na pouhé konstatování, že jako divák jsem byl spokojen.

Mezi diváky jsem pochopení vycítil v dostatečné míře již krátce po začátku představení a byl jsem rád, že se navázaný kontakt až do konce neztratil. Mám za to, že šrámkovské publikum se na toto představení rychle naladilo a dokázalo si je vychutnat ve vážných i v parodických momentech a přechít jeho nadsázky – prostě že mu sedlo. Jsem rád, že se toto divadlo na Sobotce objevilo a že místní provedení bylo zřejmě díky prostředí velmi originální.

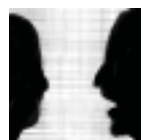
Pohybové divadlo skýtá mnoho interpretačních možností a zároveň apeluje na naše vnitřní prožitky, může polemizovat s naším světonázorem a vyvolávat v nás libé i nelibé emoce nebo jen pocity. V případě *Malé smrti* s její dějovou linkou, jakkoliv banální se může zdát (z kolika nebanálních příhod se skládá náš život?), to platí nejméně dvojnásob. Interpretace je však navýsost soukromou doménou každého z nás a jít z takového představení s dojmem, že vím, jak to přesně bylo, o čem to bylo a jak to mělo být, může naopak znamenat, že nám něco uniká. Na pohybové divadlo chodím proto, abych se podíval na pohybové ztvárnění věcí, které se mě nějakým způsobem mohou

dotknout, posunout mé vnímání dál, posunout hranice. Je samozřejmě lepší, když jsem alespoň trochu informovaný divákem. Pokud se však tvářím, že jsem všechny symboly dešifroval, představení posoudím podle navykklých kulturních vzorců prostředí, ve kterém se pohybuji, důkladně je analyzuji a začnu v něm hledat polarity, možná nevím, o co jsem se ochudil, ba co víc – nevím o tom, že jsem právě prohrál.

Hynek Zlatník

Tanec „staré báby“ v Sobotce – rozhovor s Lubou Skořepovou

rozhovor

Jak často hrajete na tak malých jevištích, jako je tady v Sobotce? Je to oproti Národnímu divadlu pro Vás velký skok?

To netuším. Já hraji na hodně scénách v Praze a mnohé z nich nejsou o moc větší než tahle sobotecká. Národní divadlo je samozřejmě výjimka, ale nedělá mi problém skákat z malých pódii na velká a naopak.

Připadáte si vy sama někdy jako stará bába?

Jako stará nikdy! V Divadle U Valšů hrajeme aktovku a já tam hraji dokonce sedmnáctiletou dívenku.

Zaslechla jsem, že vaším koníčkem je numerologie. Vadí vám, když vám někdo řekne čarodějnice?

Numerologie ani tak ne. Spíš astrologie a kabala. Mně čarodějnice neříkají, ale i kdyby, tak by mně to nevadilo. Zrovna pozítří točím v České televizi pohádku, ve které hraji opět čarodějnicí, ale takovou, která prodává byliny, a to, co o nich říká, není pravda. Přisuzuje jim přehnané účinky. Takže taková trošku výdělečná osoba. Říkám jí „moderní“ čarodějnice.

Kdy jste začala s numerologií a astrologií úplně vážno?

Chytlo mě to jako malou. Později jsem to začala studovat a nořit se do toho. Přivedla mě k tomu babička, která byla vševědoucí.

Jezdíte na festivaly, byla jste někdy kempovat?

Na festivaly právě moc nejezdíme, ale to víte, že jsem občas kempovat jezdila. Když jsem byla mladší, tak jsme s kamarádkou jely do Francie a tam jsme spaly ve stanu.

Na jakém nejkurióznějším místě jste spala?

Na kameni v moři.

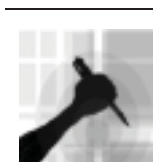

Veronika Maschková

Luba Skořepová jako Stará bába

Odcházení Luby Skořepové

recenze

Text Arnošta Goldflama *Stará bába tančí* byl napsán představitelce hlavní role, Lubě Skořepové, takříkajíc na tělo. Dramatická osoba a herecká postava jsou bytostně spjaty především očividnou a neutuchající vitalitou. Jakkoliv je tento elán sám o sobě

hoden obdivu, nemůže být argumentem, který by bránil klást na inscenaci standardní kritická měřítká. Na druhou stranu je ale také důvodem, proč výsledný tvar tato měřítká snese.

Goldflamův text je založen (kromě povídky Bertolda Brechta) na zdánlivě banální situaci staré paní, která si ve své samotě, přerušované pouze obligátními návštěvami dědictvíchtivé dcery a jejího upozadovaného manžela, najde mladinkou kamarádku a začne „konečně žít“. Příběh má pouze hrubou kostru, jde spíše o sled epizodních scének (návštěva dcery, hostina téměř pohřební, taneční scéna atd.). Volnější formát skýtá velký prostor k improvizaci, což je vzhledem k věku hlavní představitelky pochopitelné a především výhodné. Nikoliv sice nerozpoznatelné pro diváky – ovšem ku prospěchu věci. Luba Skořepová totiž paradoxně působí nejpřirozeněji právě ve chvílích, kdy jako Stará bába vzpomíná na text, opakuje se, hledá (a vždycky znovu nalézá, či prostě jen „dohraje“) kontext. Nelze než sledovat tento proces s napětím, pochopením i s myšlenkami na naši vlastní budoucnost ve stáří – a „hrát“ proto spolu s ostatními, že se vlastně nic neděje. Nejsme ale ani tak shovívaví k Lubě Skořepové jako sami k sobě.

A v tom právě tkví síla onoho banálního schématu. Ono se totiž týká či jednou bude týkat nás všech. Goldflamova hra nás sice ne zcela otevřeně, ale přece jen konfrontuje s námi samými, s naším postojem ke stáří, k našim blízkým v pokročilém věku. Děje se tak na pozadí sestaveném z papundeklových krabic jakoby stále a hrozivě připravených k vyklízení. Z krabic, které se rázem mohou proměnit v katafalk. Z krabic, do kterých se možná

jednou vejde celý náš život – nebo přesněji to, co z něj zbylo. S tímto prostředím ne zcela korespondují kostýmy (Andrea Králová), které zarážejí svou nesourodostí. Je zde patrná snaha generačně odlišit jednotlivé postavy, bohužel podle modelu přžívajícího v některých divadlech od osmdesátých let, tedy „čepice kšiltem dozadu plus otrhané džíny = prototyp současného mládí“ či „silonový skorokostýmek = nepříjemná žena ve středním věku“ atd. Tento poněkud schematický přístup se projevuje také v herectví, či snad přesněji v režijním vedení herců ve vedlejších rolích. Dovádivé mládí má za úkol se neustále naivně uculovat, hysterická semetrika si musí rvát vlasy, manžel pod pantoflem (herecky přesný Martin Učík, který „udržel“ svého troubu až do zasloužené proměny) tupě civí. Vytváří se tak kontrast, který dává vyniknout uvolněnému herectví paní Skořepové, na němž je zkrátka znát, že má takzvaně odžito – byť jí to Goldflamův text nijak snadno neumožňuje. *Stará bába* se totiž zejména svým problematickým závěrem (pomineme-li rádobyhumor typu „silná jako silnice“) řadí mezi méně podařené kusy našeho plodného dramatika. Nevadila by ani tak nevyčinnost „konce“, jako spíš jeho zmatečnost, podpořená navíc poněkud krkolomnou režii Akrama Staňka (bába stojící za lednicí ověšená bílými igelitkami – pytlí z horkovzdušného balónu?). Omluvou by snad mohly být fyzické meze herečky, kdyby...

Kdyby se nejednalo o Lubu Skořepovou. Ta totiž veškeré limity, zejména ale ty psychické, popírá. Hraje totiž jednu z těch rolí, se kterými se takzvaně (a někdy i reálně) umírá. Je „stará bába“ a ví o tom. Dokáže sehrát vlastní smrt vědoma si vlastní smrti. Dlouhý aplaus a... tečka?! Ještě snad dlouho ne

Kateřina Veselovská

TRIČKA!!!

Letošní festivalová trička dámská (S-L)
i pánská (M-XXL) jsou ještě stále
k dostání v íčku.
Cena 199 Kč.

O N - L I N E

04-11/07/2009

Tančí!

recenze

Do posledního místa zaplněná Solnice (a to ještě někteří opozdílci úsilí o vstup vůbec vzdali) hostila již druhou hru Arnošta Goldflama předvedenou na letošním festivalu, představení *Stará bába tančí* v podání pražského Divadla U Valšů, v režii Akrama Staňka. Pozornost publika, výstavba hry i kvalitativní úroveň se tentokrát soustředily do jednoznačného centra – výkonu hlavní představitelky, Luby Skořepové v roli „báby“.

Jejímu suverénnímu podání je výrazně podřízena úloha ostatních postav – její mladé sousedky a dcery se zetěm. Lenka Novotná v roli sousedky mi jistou herecky poněkud neukázněnou upovídáností připomněla představitelku Kláry z předchozí Goldflamovy inscenace. Projev dcery (Marie Turková) a jejího manžela (Martin Učík) se odehrává na značně odlišné stylové rovině, na rovině nepřiliš zajímavého estrádního přehrávání. Někdy je to funkční, třeba když po hysterickém tyjátru dcery přichází jemné shození ze strany stařeny. (Působivý je v tomto směru zvlášť úvod, v němž Skořepová sedíc v křesle dosahuje trefné ironie maximálně úspornými vyjadřovacími prostředky.) Jindy ovšem vynívá přepjatý výraz manželského páru poněkud násilně a jednota hry se tím málo účelně narušuje.

Výkon hlavní představitelky však naštěstí nabízí onačejší rejstříky humoru, rozvíjené hlavně v interakci s postavou sousedky a v sólových výstupech. Vedle již zmíněné vhodné ironie oceňuji třeba výbornou parodickou imitaci „chudíčkové vetché stařenky“ či fešáků v tanečních, jakož i dobře odstíněnou mimickou práci. Ke svému vrcholu se podle mého názoru hra vzpíná ke konci první půle – scénou, kdy stařena s mladou sousedkou nejprve se smrtelným zaujetím realizují zážitkový projekt „přecpání se“ a pak se obě s vážností ukládají k umření. („Připrav mně katafalk!“) Sebeironizace hlavní představitelky, oslavivší při hereckém elánu, jež nelze než obdivovat, loni pětáosmdesáté narozeniny, dosahuje zde úrovně výtečného, očišťujícího dada.

Závěr hry je bohužel rozpačitější. Ať už stařenin let znamená odchod, či smrt, cesta k tomuto konci přes dějové posuny iniciované plochou, schematickou postavou dcery nedokázala podat obsažená vážnější témata nijak podnětněji. Stařena a sousedka spojené přes věkovou propast sdílenou osamělostí, účelový vztah dcery k zestárlé matce jako z Raisových *Výminkářů* či závěrečná naděje, všechny tyto body zůstaly navzdory své potenci k zásadnějšímu přesahu nevyužity.

Ač mám však k výstavbě a k neúčelnému stylovému rozklížení hry výhrady ne nepodstatné, přece jen pro mne převažuje dobrý dojem z nejsilnějšího tónu, na nějž hra šitá na míru Lubě Skořepové jasně a s úspěchem spoléhá – z vyjadřovaného vzepětí životní síly vzdor všemu despektu okolí. Je to stará bába – a tančí!

Radek Ocelák

Prý kabaret

recenze

Jiný čas, jiné publikum, jiné výstupy. To by byl předpoklad zdařilosti kabaretu *Píle předchází pád*. Informace, že se jedná o tuto formu, je převzata z anotace na večerní vystoupení Jany Drábkové, Kláry Hůdové, Pavla Lišky (toho z divadla Lampa) a vůdčí osobnosti skupiny, Jiřího Weinbergera. Nemohu říci, že by se koncert minul účinkem úplně, protože na konci ještě zbylo přibližně deset bedlivě poslouchajících diváků z původní stovky. Ještě podivnější a nesmyslnější než absurdní písně a ještě absurdnější povídky bylo vykřikování opilého muže na Jiřího Weinbergera, aby ukázal kozy.

Píseň následovala za písní (či povídkou). Asi po třech scénách ale světlo vystřídala tma a sebedůvěrných účinkujících nejistota. Co dál? Asi polovina diváků této chvilkové tmy využíla ve svůj prospěch a odešla. Zbylí tleskali a bavili se nad absurdností celé věci. Naštěstí se program úplně nezhroutil a pokračovalo se za improvizovaného osvětlení.

Při jedné povídce, jež byla čtena pod světlem mobilu, jsme byli svědky situace, která mě utvrzuje v tom, že si herci chtěli udělat legraci ze samotných diváků, když znásobili šestku čtyřmi a vyšlo jim šestnáct. Herci a zároveň zpěváci nejspíše balancovali na hranici mezi trapností a představením pro jinou cílovou skupinu, než jaká zpravidla jezdí na Šrámkovu Sobotku.

Styl Jiřího Weinbergera navazuje na kabaret Jiřího Suchého či Jiřího Dědečka, tedy už možná umělecky trochu přežitou generaci. Liší se od ní jen svou absurdností a mnohdy, alespoň pro mě, nesrozumitelným humorem. Nevím, ale nepochopitelných věcí tam pro mě bylo jako máku a šafránu dohromady. A protože jsem si nebyla jistá ani viditelným odstupem herců, stalo se pro mě představení rozpadlým. Absence nadhledu se projevovala i ve vážných výrazech herců. Jestli to všechno mysleli jenom z recese, měli ji více zapojit a vyzdvihnout, byla nečitelná až do chvíle gangsterské písně.

Po hudební stránce (nemyslím tím texty písní) se aktéři projeví jako celkem dovední umělci. Dívka vystřídala všechny druhy fléten (až na příčnou) a – předpokládám – autorské texty Jiřího Weinbergera doprovázel kytarový virtuos. Kabaret to tedy rozhodně nebyl, nicméně zbylí diváci se rozhodně (ne)chtěnou absurditou celé situace i vystoupení pobavili. Bylo by to ale zábavnější na jiném místě a v jiném čase.

Helena
Kunčarová

Zvětšenina (1966)

upoutávka

O tomto filmu bylo napsáno opravdu mnoho a lze říci, že film sám je všeobecně známý. Proto nepovažuji za nutné dělat si zde ostudu nějakým nemístným – respektive nemístně stručným – pokusem o interpretaci. Budu tedy raději zbežný.

Příběh je vcelku prostý: mladý fotograf pořídí v parku fotografie, o kterých se domnívá, že jsou pro zachycené osoby (zejména pro jednu půvabnou slečnu) mírně kompromitující. Fotograf si myslí, že se projevil jako zdatný paparazzi, že má pěknou skandální fotku. Později však náhodou zjistí, že ona fotka je skandálnější, než by se mu samotnému líbilo: ve skutečnosti vyfotil vraždu. V důsledku tohoto zjištění se dostane do zvláštního rozpoložení, zdá se, že prožívá takovou tichou, nenápadnou existenciální krizi, ze které ho nevytrhnou ani osvěžující kratochvíle, jako je zevlování na koncertě podvrtné hudby nebo hra tenisu bez míčku a rakety.

Film Michelangela Antonioniho překvapil a dnes stále více překvapuje ohromným komerčním úspěchem v době vzniku, není totiž zrovna jednoduchý nebo divácky atraktivní. Nedovolím si zkoumat, proč tomu tak je, nicméně pár možností se nabízí: David Hemmings tu zahrál složitého, charismatického umělce, se kterým není tak těžké se ztožnit – resp. nejspíš nebylo v době velkého střetu kultury tradiční a alternativní. *Zvětšenina* představovala něco na způsob manifestu, přihlášení se k alternativní kultuře (ve filmu měli původně vystupovat The Velvet Underground, nakonec v něm nejsou – údajně z důvodů časových a logistických) a ke svobodomyšlnému individualismu. Navíc šlo o první britský film pro kina, který obsahoval záběr na zcela nahou ženu (viz mocný pojem full frontal female nudity). Sebereflexivní, intertextové, metatextové, metafilmové, metažánrové a podobné roviny v popularitě filmu nejspíš tak velkou roli nehrály.

Antonín Handl

Lze doporučit – přinejmenším jako zajímavé, vizuálně podmanivé filmové puzzle.

Neděle

stalo se

Takže to lapidárium je v té garáži, který se říká maštal, začal se orientovat Pavel Pelc. *Léto* bylo dlouhé. Nejčastější Topinkovo slovo je kost. Včerejší nokturmo bylo narušeno projevy podnapilého technika Divadla U Valšů. To je prima, že upálili toho Husa, a my teď nemusíme do práce, podělil se o svůj názor na nábožensko-politickou situaci počátku patnáctého století neznámý divák večerního představení. PaedDr. Jana Vejvodová, CSc. nosí tmavě modrá tanga. Uplynulo dvanáct dní od smrti Krále popu. Líbání přes knír svědčí.

Fotoromán

Domů Profil Přátelé Zprávy Milka Hrdličková Nast

Odeslané zprávy Upozornění Aktualizace

vzkaz
Mezi Ty a Fráňa Šrámek

 Fráňa Šrámek Miluško, Toman nešel, tak jsem se sebral a šel do Deminky. Vráťím se ovšem brzy :) Fráňa

 Milka Hrdličková :D Fráněčku, když jsi nešel, tak jsem se sebrala a šla do Hladovky. Vráťím se ovšem brzy :P Milka

 Fráňa Šrámek Dobrou noc, milenečko, Franta děkuje Milce za pěkný štědrý večer.

M., Popad mne rapl, utrh' jsem se a běžím prorejdít ulice. Do 6 1/2 hod. jsem doma, kup laskavě víno!

Nazdar, mámo!
*** ♥ ***

 Fráňa Šrámek Mňavečku :)

tak já přece jdu. A vrátím se, nojo, vrátím se. A budu rád, když Tě zase vynaleznu ve zdraví při dobré výřečnosti. Pac a pus!!! Peníze pod kalamářem, bačkory pod postelí, srdce na pravém místě.

Tvůj IMHO nedocenený Frantik

8

Odpovědět:

SPLAV! – Sobotecký Pravidelný Lehce Avantgardní Věstník

Vychází v Sobotce během konání 53. ročníku festivalu Šrámkova Sobotka, od 4. do 11. 7. 2009. Cena 10 Kč.

Vydává občanské sdružení SPLAV!, Milady Horákové 123, 160 00 Praha 6, IČ 266 74 122, DIČ CZ26674122.

Evidenční číslo MK ČR E 15812.

Redakce: Tereza BOTLÍKOVÁ, Milena FRIDMANOVÁ, Eva GRILLOVÁ, Antonín HANDL, Zuzana KUBIŠOVÁ, Helena KUNČAROVÁ, Lukáš NOVOSAD, Radek OCELÁK, Vít PROKOPIUS, Jan PUC, Ondřej ŠMEJKAL, Kateřina VESELOVSKÁ

www.splav.cz, www.sramkovasobotka.cz

Vychází za přispění Královéhradeckého kraje.

www.creativecommons.cz

Doručením příspěvku do redakce udělujete vydavateli bezúplatnou licenci k otištění textu v časopise, včetně korektorských zásahů v nezbytném rozsahu a následného zveřejnění časopisu na stránkách www.splav.cz.